

Bijeenkomst herstructurering Windenergie op land

17 april 2014, Provinciehuis te Haarlem

Inleiding

Op 17 april 2014 heeft de provincie Noord-Holland een middag georganiseerd voor belangengroepen (waaronder omwonenden, initiatiefnemers van windmolenparken, lokale bestuurders, ambtenaren en professionals) betrokken bij windenergie op land. Doel van de middag was enerzijds te informeren over het proces en de stand van zaken m.b.t. de herstructurering windenergie op land binnen de provincie Noord-Holland. Anderzijds was het doel in gesprek te treden over de mogelijkheden om de realisatie van de 105.5 MW windenergie op land in Noord-Holland voor 2020 te behalen en over de rol die partijen daarin zouden kunnen vervullen. Ruim 120 personen waren aanwezig in het provinciehuis, waaronder Gedeputeerden Bond (Duurzame Energie) en Gedeputeerde Talsma (Ruimtelijke Ordening).

Dit verslag geeft een impressie van de informatie die op 17 april is uitgewisseld tussen partijen.

Programma

12.30	Welkomstwoord <i>door voorzitter Stefan Wijers</i>
13.00	Presentatie herstructurering wind op land <i>door Gedeputeerde Bond</i>
13.30	Presentatie van initiatieven
14.30	Korte reactie <i>door Gedeputeerde Talsma</i>
14.45	Informatiemarkt
16.15	Afronding <i>door dagvoorzitter en Gedeputeerden</i>
16.30	Borrel

Herstructurering Windenergie op Land

In een korte presentatie geeft Gedeputeerde Bond weer hoe de provincie Noord-Holland invulling gaat geven aan de extra opgave van 105,5 MW Windenergie op Land. Dit is een afspraak die met het Rijk is gemaakt via het interprovinciaal overleg. De kaders en mijlpalen in het proces, de stand van zaken en de drie sporen worden hierin verduidelijkt. Aansluitend geven 16 initiatiefnemers een korte presentatie van hun plannen. Aanvullende informatie is meezonden met dit verslag.

Hieronder wordt kort samengevat wat er nav de presentaties voor vragen/discussie speelde.

Het Windenergiebeleid binnen de provincie Noord-Holland wordt uitgevoerd aan de hand van drie sporen;

- **Ruimtelijk spoor**

In het ruimtelijke spoor legt de provincie vast op welke locaties er windparken mogen komen en aan welke randvoorwaarden deze moeten voldoen. En hoe de herstructureringsopgave van 105,5 MW wordt verdeeld over de provincie. Dit doet zij met een wijziging van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en de Structuurvisie Noord-Holland 2040 (SV). Hierbij wordt aan de omgeving, milieu en de economische belangen gedacht. Een van de bouwstenen voor aanwijzing van de

gebieden is een milieueffectrapportage (MER). In het zogenoemde plan-MER worden de effecten van windenergie op de omgeving (o.a. geluid, slagschaduw, landschap, veiligheid) en de natuur (weidevogels, trekvogels, vleermuizen) uitgebreid onderzocht. De m.e.r.-procedure is een openbare procedure, waarbij andere overheden, omwonenden en overige belanghebbenden worden geïnformeerd en hun zienswijze kenbaar kunnen maken. Een commissie MER, samengesteld uit onafhankelijke deskundigen, adviseert over het plan-MER. De eerste stap in deze procedure is het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau. In deze notitie wordt eerst bepaald welke locaties onderzocht worden en aan welke criteria ze worden getoetst. Tijdens dit proces hebben belanghebbenden een aantal mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de aanwijzing van de windgebieden.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau. De concept notitie wordt bekend gemaakt en ter inzage gelegd. Belanghebbenden kunnen hier een zienswijze op indienen. Het concept plan-MER en de ontwerp wijziging van de Provinciale Ruimtelijke Verordening en de Structuurvisie. Deze documenten liggen zes weken ter inzage. Belanghebbenden kunnen hun zienswijze kenbaar maken.

- **Maatschappelijk spoor**

Naast formele momenten organiseert de provincie ook bijeenkomsten waarbij belanghebbenden mee kunnen praten over nieuwe windprojecten. Zo hebben er bijvoorbeeld in het voorjaar van 2013 ronde tafelbijeenkomsten plaatsgevonden in de kop van Noord-Holland, West-Friesland en het Noordzeekanaalgebied en zullen er in het najaar gebiedsateliers in deze zelfde regio's plaatsvinden.

- **Economisch spoor**

Binnen het economische spoor wordt in beeld gebracht welke windturbines in aanmerking komen voor sanering. Vervolgens is het aan de eigenaren van deze turbines om te bepalen of ze hun medewerking verlenen aan de herstructurering. Eigenaren die kiezen voor sanering van hun turbine(s), worden gecompenseerd en eventueel in staat gesteld om te participeren in nieuwe windprojecten van andere partijen.

Een windmakelaar kan - waar gevraagd - een rol spelen in de begeleiding van de gesprekken tussen eigenaren van te saneren turbines en initiatiefnemers van nieuwe windprojecten en initiatiefnemers in hetzelfde gebied onderling.

Toelichting en discussie Maatschappelijk spoor

Gedeputeerden hebben uitgelegd dat het maatschappelijk spoor nadrukkelijk deel uitmaakt van het project herstructurering wind op land. Het doet niet onder voor de andere twee sporen en is hiermee verweven.

Een belangrijk onderscheid dat deze middag wordt gemaakt is het onderscheid tussen de begrippen compensatie, draagvlak en participatie. Dit zijn drie verschillende begrippen die soms te pas en te onpas met elkaar worden verward. Zij moeten niet in een adem worden genoemd, want de verschillen ertussen zijn groot.

Onderscheid tussen de begrippen zou als volgt uitgelegd kunnen worden:

- Draagvlak: steun van de omgeving voor windenergie
- Participatie: belangenorganisaties en omwonenden zijn actief betrokken bij de totstandkoming en eventueel exploitatie van een windenergie project
- Compensatie: omwonenden worden schadeloos gesteld indien sprake is van negatieve effecten op hun leefomgeving.

Draagvlak

Hoe gaat de provincie Noord-Holland toetsen op draagvlak?

Zoals toegelicht in het ruimtelijk spoor, zal er in eerste instantie worden getoetst op de harde eisen/randvoorwaarden. Desalniettemin vinden de Gedeputeerden ook dat omwonenden geraadpleegd moeten worden. De Gedeputeerden zetten nog eens duidelijk neer dat er geen windmolens voor het slaapkamerraam worden neergezet. De afspraak is nu minimaal 4x ashoogte met een minimum van 300m. Rekening houdend met akoestisch onderzoek in het kader van de m.e.r.-procedure komt dit in de praktijk neer op een afstand van 400-600meter van woningen en andere gevoelige objecten. In de praktijk gaat het dus om maatwerk.

Formeel kan er altijd worden gereageerd in de procedure van vergunningverlening, maar de provincie wil ook op voorhand al investeren in het draagvlak voor het wind op land-beleid. Daarom zal de provincie gedurende het jaar nog een aantal bijeenkomsten organiseren rond de ter inzagelegging van de concept notitie Reikwijdte en Detailniveau in juni en het concept-plan-mer in oktober.

Een aantal aanwezigen geeft voorbeelden van slechte praktijkervaringen als het gaat om draagvlak; er wordt soms gesteld door gemeenten of initiatiefnemers dat er veel draagvlak is, terwijl zij (omwonenden) niet eens zijn gehoord. Hoe voorkomt de provincie dat in de toekomst? Daarnaast waarschuwen bewoners voor mogelijke verschuivingen in het draagvlak. Dit kan zich voordoen op het moment dat een bestaand burgerinitiatief voor een windpark niet kan worden gerealiseerd, terwijl op een nieuwe locatie weerstand kan ontstaan. De provincie moet hier alert op zijn en met omwonenden om de tafel.

Participatie

Tijdens de presentaties van de initiatiefnemers komt participatie met regelmaat langs; lokale activiteiten, het oprichten van fondsen en sponsoring behoren tot de lijst van mogelijkheden. Een aantal initiatiefnemers geeft aan dat participatie een vast onderdeel is van het ontwikkelen van een windpark. Zij hebben ondertussen ervaring opgedaan en zien het ook als een manier om mensen te verbinden aan en te betrekken bij het project door tijdig te informeren en ideeën mee te nemen. Als omwonenden het niet eens zijn, dan kijken zij samen naar mogelijke oplossingen.

Reacties uit de zaal laten echter zien dat niet alle belangenorganisaties dit herkennen. Zij vinden dat initiatiefnemers te weinig ingaan op het tegemoetkomen en participatie van direct omwonenden.

Compensatie

Welk beeld heeft de provincie bij compensatie? Gaat het om compensatie voor te saneren windmolens, of ook voor omwonenden? Denk bijvoorbeeld om de waardedaling van het huis en schade aan de gezondheid. Een aantal aanwezigen geeft aan dat compensatie prioriteit zou moeten hebben boven participatie; het gaat om de direct omwonenden! Zij ondervinden schade van een windmolen en dienen daarvoor op een redelijke wijze gecompenseerd te worden.

De compensatie van omwonenden zal volgens de Gedeputeerden uiteindelijk deel uit moeten gaan maken van de business case van de projectontwikkelaars. Een aantal projectontwikkelaars geeft daarop aan het moeilijk te vinden om naast de saneringsopgave ook nog eens de business case rond te moeten krijgen op compensatie en investeringen in draagvlak.

Verschillende partijen hebben suggesties gedaan m.b.t. compensatie en participatie. Denk aan o.a. isolatieprogramma's, een Leefbaarheidsfonds voor het gebied of zelfs bewoners compenseren door middel van korting op belasting (OZB). De provincie neemt de suggesties mee om te kijken wat er

kan, wetende dat zij voor een aantal van deze suggesties afhankelijk is van meerdere partijen. Een bewoner geeft aan dat een isolatieprogramma misschien goed klinkt voor een buitenstaander, maar het lost niet het probleem op. Als bewoner wil je immers ook in je tuin kunnen zitten zonder overlast. Belastingcompensatie is niet in alle gevallen een optie zo blijkt uit de verhalen. In een aantal gevallen heeft de gemeente heeft de WOZ-waarde verlaagd. Echter daarmee is ook de waarde van de woning verminderd, hetgeen ongunstig is voor de bewoners

Toelichting en discussie Economisch spoor

Economisch rekenmodel

In de presentatie geeft Gedeputeerde Bond aan dat een extern bureau een rekenmodel ontwikkelt dat een handreiking biedt voor de restwaardebepaling van te saneren windmolens. De provincie Noord-Holland zal faciliterend optreden, maar de daadwerkelijke onderhandelingen en het initiatief daartoe liggen volledig bij de markt zelf.

Windmakelaar

Gedeputeerden Talsma en Bond hebben van de gelegenheid ook gebruik gemaakt om het idee van een windmakelaar te toetsen bij het publiek. De windmakelaar is een onafhankelijke professional die in staat is om partijen en projecten met elkaar te verbinden; te saneren windmolens met nieuwe initiatieven.

Reacties uit de zaal waren vooralsnog voorzichtig, maar men ziet het belang van een windmakelaar wel in. Aandachtspunten zijn: het is belangrijk dat het om een objectieve en onafhankelijke persoon gaat. De vraag rijst of het opdrachtgeverschap van de provincie niet wringt met de vereiste onafhankelijkheid. Sommige aanwezigen schatten in dat het moeilijk is om deze opgave in 1 persoon te verenigen vanwege tegenstrijdige belangen.

Gedeputeerden zien deze uitdagingen ook. Ook voor de Gedeputeerden is een professional met ervaring in het windveld, die in staat is onafhankelijk en objectief te werken een absolute vereiste.

Sanering

Een idee vanuit de zaal is de te saneren turbines in een poule onder te brengen, zodat de 'matchmaking' eenvoudiger is. Aanvullend wordt er ook een vraag gesteld over de sanering van nieuwe turbines: wat gebeurt er over 25 jaar met windturbines als blijkt dat andere vormen van duurzame energie effectiever zijn? Talsma geeft aan dat de provincie daar niet over gaat. Het is de aan de producenten van windmolens om hiermee aan de slag te gaan.

Toelichting en discussie Ruimtelijk spoor

Gedeputeerde Bond legt in zijn presentatie uit hoe er van grof naar fijn geselecteerd zal worden: de huidige kaarten zullen in het plan-mer nader onderzocht worden. Uiteindelijk leidt dit tot een onderverdeling in drie categorieën:

Categorie A: projecten die volledig voldoen aan de alle randvoorwaarden ook vanuit milieuoogpunt;
Categorie B: voldoen op aantal randvoorwaarden niet, maar met maatwerk wellicht op te lossen;
Categorie C: op reservebank.

Dat transparantie hierbij belangrijk is, is duidelijk. Een belangrijk instrument om deze transparantie te bewerkstelligen is het beoordelingskader in het plan-mer. Daarnaast formuleert de provincie een set van aanvullende selectiecriteria die integraal wordt opgenomen in het ontwerp beleidskader Wind op land. Dit ontwerp beleidskader wordt tezamen met het concept plan-mer en de ontwerp wijzigingen van de Provinciale Ruimtelijke Verordening en de Structuurvisie ter inzage gelegd en vervolgens vastgesteld door Provinciale Staten. - Reacties uit de zaal geven aan dat er behoefte is om

dit goed te kunnen controleren. Sommige initiatiefnemers zijn bang dat het met zo veel regels lastig wordt om windparken te realiseren. Hoe zien Gedeputeerde Staten dat?

Talsma geeft aan dat in het vorige beleidskader juist bijna alles mogelijk was en dat heeft op aantal punten juist voor problemen gezorgd. Dat wil GS/PS nu voorkomen. Kaders zijn altijd nodig, juist als je ook vrijheid wilt bieden.

Er is nog onduidelijkheid over wat er wordt bedoeld met het ruimtelijk kader. Toegelicht wordt dat het hierbij gaat om een nadere uitwerking van de Structuurvisie en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Iedereen kan online de Structuurvisie inzien via de website van de provincie Noord-Holland.

Maar hoe gaan andere factoren, zoals geluid, meegewogen worden? In het plan-mer worden allerlei milieuaspecten waaronder geluid getoetst.

Afstand tot bebouwing (300-500 meter)

Een ander onderwerp dat meerdere malen in de discussie werd ingebracht, was de afstand tot bebouwing. Omwonenden geven aan alsnog hinder te ondervinden op 500m. Ook op deze afstand blijven windmolens overlast geven. Isolatie van de woning is daarvoor ook geen oplossing, want het lost maar een deel van het probleem op. Hierbij spelen meerdere omgevingsfactoren een rol : aanwezigheid van water, loef- of lezijde etc.. Maatwerk lijkt hier vooralsnog het beste antwoord. Gedeputeerde Talsma geeft aan dat dit bekend is bij de provincie en dat de mogelijkheid om in specifieke situaties maatwerkvoorschriften op te leggen zal worden onderzocht.

Netinpassing

Als alle plannen gerealiseerd worden moet de stroom ook ergens heen. Hoe gaat de provincie dat regelen? De aansluiting van een windpark is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer die hiertoe een verzoek indient bij de netbeheerder. Indien voor de aansluiting een uitbreiding van de bestaande capaciteit nodig is, komt de provincie in beeld om in overleg met de betrokken gemeenten en de netbeheerder uitvoering te geven aan een ruimtelijke procedure. Uitgangspunt is dat de aansluiting zoveel mogelijk door middel van ondergrondse verbindingen wordt gerealiseerd.

Kaarten

Vanuit het publiek zijn er specifieke vraagtekens bij bepaalde gebieden, zoals de vraag waarom Haarlemmermeer- Zuid geen kansrijke locatie op de kaarten lijkt. Aangegeven wordt dat dit een nationaal landschap is en valt zodoende af als potentieel gebied. Dat is ook al eerder gecommuniceerd.

Hoe ziet de weging van randvoorwaarden eruit? In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) worden regels gesteld. In aanvulling daarop wordt de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie nader uitgewerkt als onderdeel van het beleidskader Wind op land. Daarbij gaat het om ruimtelijke kwaliteitseisen. De aan te wijzen locaties worden opgenomen in de Structuurvisie NH 2040 en onderzocht in het plan-mer.

Uitbreiding en opschaling

De saneringsregel van 2 voor 1 en de vereiste van 6 windmolens op één lijn zijn aandachtspunten volgens projectontwikkelaars; waarom minimaal zes molens? Wat als je al 2 windmolens hebt staan en wilt uitbreiden naar 4 op een locatie die op dit moment al genoeg draagvlak heeft? Antwoord van de Gedeputeerden blijft dat er op dit moment aan de harde kaders, vastgesteld door Provinciale Staten, wordt vastgehouden. Er lijken momenteel voldoende initiatieven die wel aan deze herstructureringsvoorwaarden kunnen voldoen. Ook een burgerinitiatief geeft aan dat 6 windturbines een erg grote opgave is. Aangegeven wordt dat samenwerking met andere initiatiefnemers dan wellicht uitkomst kan bieden.

Aanvullend

Relatie opgave 685,5 MW t.o.v. windpark Wieringermeer

Een vraag vanuit het publiek luidde; welke consequenties gaat de ontwikkeling van het windpark Wieringermeer hebben op de opgave van 685,5 MW?

De opgave van 685,5 MW blijft staan, dus als er minder of meer MW in de Wieringermeer worden gerealiseerd, zal dit uiteindelijk ook leiden tot meer of minder MW elders binnen de provincie Noord-Holland. Daarom is het belangrijk om ook projecten op 'de reservebank' te hebben staan.

Bestaande windmolens

Er zijn ook vragen m.b.t. molens die volgens aanwezigen te dicht op de bebouwing en/of ten onrechte gebouwd zijn.

Over fouten gemaakt in het verleden zijn de Gedeputeerden duidelijk: daar waar daadwerkelijk fouten zijn gemaakt m.b.t. vergunningverlening, heeft de provincie Noord-Holland de rechterlijke gang ingezet om situaties terug te draaien. Denk hierbij aan een reactieve aanwijzing. Waar er geen sprake is van een vergissing die rechterlijk kan worden teruggedraaid, kunnen we alleen maar lering trekken uit voorgaand beleid, toen er maar weinig kaders waren en dus achteraf gezien (te) veel ruimte was voor het realiseren van windmolens op ongunstige locaties. Dat was toentertijd vigerend beleid.

Wat we kunnen, is proberen afspraken te maken met windmoleneigenaars over het eventueel stilzetten van windmolens op mooie, zonnige dagen. Of andere maatwerkoplossingen.

Planning

Er wordt gesuggereerd om de herstructurering uit te stellen tot na de provinciale verkiezingen en de verkiezingen daarmee zien als ijkmoment voor draagvlak voor windenergie op land.

De Gedeputeerden geven aan dat met de verkiezingen de opgave van 685,5 MW niet zal verdwijnen. Die afspraak is gemaakt en staat vast. Daarbij is er een duidelijke boodschap vanuit Den Haag: voor het einde van 2014 moeten de provincies hun plannen hebben geregeld, anders zal het Rijk interveniëren met de inzet van de rijkscoördinatie-regeling. Uitstel is daarbij ook nog eens onwenselijk voor projectontwikkelaars die juist aangeven dat het proces al veel te lang duurt.

Onderscheid wind op zee en wind op land

Het Rijk is het bevoegd gezag voor het vergunnen van windparken op zee. Hiervoor heeft het Rijk een Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee opgesteld. Daarnaast zal binnen korte termijn blijken of een afgeronde haalbaarheidsstudie naar nearshore windparken aanleiding geeft om ook binnen de 12-mijlszone windparken te realiseren. Voor de provincie Noord-Holland is het standpunt duidelijk: windenergie op zee moet nadrukkelijk buiten de 12-mijlszone, anders blijven strandtoeristen weg. Dat heeft lokaal een grote impact. Als het buiten de 12-mijlszone kan, moet je dat doen.

Vanuit de zaal wordt de suggestie gedaan om het zand dat nu voor kustversterking wordt gebruikt voor het creëren van een eiland te gebruiken en daar de molens op te zetten. Talsma geeft aan dat dit een discussie is die in de jaren negentig ook al heeft gespeeld (o.a. eiland voor vliegverkeer). De stroming van de Noordzee is echter zeer ongunstig voor de ontwikkeling van een eiland. Een aantal bewoners geeft wel aan dat wat hen betreft er een groot contrast is. Bij wind op zee wordt wel goed gekeken naar voldoende afstand en bij wind op land veel minder.

Informatiemarkt

Tijdens de infomarkt hebben ruim 15 initiatieven zich gepresenteerd en zijn met elkaar en met belangenorganisaties in gesprek gegaan. Gezien de vele geanimeerde gesprekken was hier duidelijk behoefte aan.

Conclusie

Tijdens de plenaire afsluiting concludeert de dagvoorzitter dat openheid en transparantie belangrijk zijn en blijven in dit proces. Hoe draagvlak kan worden gecreëerd en versterkt, moet individueel bekeken worden. Het zal dan ook een grote uitdaging zijn om belangen af te wegen, maar de provincie Noord-Holland zal hiervoor in dialoog blijven met partijen en transparant en open blijven over de beoordeling van projecten. Dit zal ze doen door infobijeenkomsten in juni rond de notitie Reikwijdte en Detailniveau en in oktober rond het plan-mer. Verder is er ook een belangrijke rol voor initiatiefnemers om met omwonenden in gesprek te gaan over hun plannen, zodat zoveel mogelijk maatwerk geleverd kan worden. Ook de omwonenden en belangenorganisaties kunnen zelf het heft in handen nemen en in gesprek gaan met initiatiefnemers

De Gedeputeerden zijn tevreden over de middag. De bijeenkomst bood ook gelegenheid tot netwerken. Daarnaast was het goed om kritische geluiden van verschillende kanten te horen. De Gedeputeerden zijn hier niet van geschrokken. Het maakt juist nogmaals duidelijk wat voor een uitdaging dit proces is. Nieuwe inzichten zijn daarbij altijd welkom.

Naslag

Tijdens de bijeenkomst van 17 april 2014 zijn ook de conceptkaarten gepresenteerd die inzicht geven in de randvoorwaarden en potentiële gebieden. Deze zijn openbaar en te vinden via deze link; <http://www.noord-holland.nl/web/Actueel/Nieuws/Artikel/Provincie-stelt-conceptkaarten-zoekgebieden-windlocaties-vast.htm>

De provinciale structuurvisie kunt u inzien via deze link; <http://maps.noord-holland.nl/structuurvisie2040/>